

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

Verovškova ulica 64a, 1000 Ljubljana

T: 01 280 36 60

F: 01 280 36 77

E: gp.irsd@gov.si

www.id.gov.si

PROGRAMSKE USMERITVE INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2015

I. SPLOŠNO

Na podlagi 2. člena Zakona o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 19/2014) bo Inšpektorat RS za delo (v nadaljevanju: inšpektorat) v letu 2015 opravljal redne naloge **inšpekcijskega nadzorstva** nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov, ki urejajo delovna razmerja, plače in druge prejemke iz delovnega razmerja, zaposlovanje delavcev doma in v tujini, sodelovanje delavcev pri upravljanju, stavke ter varnost in zdravje pri delu ter opravljal inšpekcijsko nadzorstvo tudi nad izvajanjem predpisov, ki to izrecno določajo. V skladu z Zakonom o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/2007 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami) bo opravljal nadzorstvo nad izvajanjem dela javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki opravljajo socialnovarstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo, ter nad izvajanjem dopolnilnih, razvojnih in preventivnih programov na področju socialnega varstva ter varstva otrok in družine, ki so sofinancirani po posebnih pogodbah z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Inšpektorat bo opravljal tudi inšpekcijski nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo dela komisij, in sicer na podlagi programa rednih nadzorov s tega področja. Nadzirali bomo tudi izvajanje Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/2010 s spremembami) in predpisov, ki so bili sprejeti na njegovi podlagi, gre predvsem za začasno ali občasno delo upokojenecv ter zagotavljanje dela delavcev uporabniku.

Temeljne usmeritve nadzora

Posebno pozornost pa bo Inšpektorat RS za delo v smislu opravljene ocene tveganja namenjal tistim področjem, kjer v zadnjem obdobju ugotavljamo povečano število kršitev. V letu 2015 bomo zato poudarek v inšpekcijskem nadzorstvu dali **spoštovanju določb glede delovnega časa, zagotavljanja počitkov in odmorov delavcem**, posledično pa tudi **vodenju evidenc s področja dela in socialne varnosti**, predvsem **evidence o izrabi delovnega časa** (število ur, ki jih opravijo delavci, število nadur,...), tudi v povezavi **s prerazporejanjem delovnega časa**. Navedene kršitve so medsebojno močno povezane.

Inšpektorji v nadzorih ugotavljajo, da delodajalci znižujejo stroške dela s kadrovske podhranjenostjo, zaradi česar imajo delavci pri številnih delodajalcih praktično ves čas prerazporejen delovni čas, nadurno delo morajo opravljati v bistveno večjem obsegu, kot je dopuščeno z zakonom, poleg tega veliko opravljenih nadur ni plačanih, uvajajo se tako imenovane banke ur, ki jih delavci največkrat izrabljajo po nalogu delodajalca, kadar ta delavcem ne more zagotoviti dela.

Ugotavljamo tudi prakso, da delodajalci od delavcev zahtevajo odprtje s. p.-ja, v okviru katerega po zaključenem polnem delovniku naprej na istem delovnem mestu opravljajo isto delo za istega delodajalca, s čimer se delodajalci izognejo plačevanju nadur in omejitvam glede

opravljanja nadurnega dela. Glede tega pa imamo na primer sodbo Okrajnega sodišča v Kopru, ki je pritrdilo ugotovitvam inšpektorja za delo, ki je v takšni praksi ugotovil prekršek po 2. točki prvega odstavka 229. člena Zakona o delovnih razmerjih in delodajalcu izrekel predpisano globo.

K zmanjšanju kršitev na tem področju bi po naši oceni sicer **veliko pripomogla sprememba Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti**, na kar inšpektorji opozarjajo praktično v vseh svojih predlogih za izboljšanje stanja, zato bomo v letu 2015 temu področju v inšpekcijskih nadzorih namenili največ pozornosti.

Še naprej si bomo prizadevali za razrešitev vprašanja o pristojnosti nadzora po Zakonu o zdravniški službi, predvsem glede licenc za izvajanje zdravniške službe.

Na splošno so **prekarne oblike dela** vse pogostejše, zato bomo tudi v letu 2015 posebno pozornost namenili tudi nadzoru **spoštovanja prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava**. V zadnjem obdobju ugotavljamo **predvsem porast opravljanja dela z s. p.-ji**, kljub obstoju vseh elementov delovnega razmerja

Vse navedeno pa ima velik vpliv na zadovoljstvo delavcev z delovnim okoljem, na njihovo zdravje in varno opravljanje dela, zato bo tudi v letu 2015 **zagotavljanje dostojnega delovnega okolja in varstvo pred vplivom psihosocialnih dejavnikov na zdravje zaposlenih** pomembno vodilo inšpektorjev pri opravljanju inšpekcijskega nadzora. Za natančno ugotavljanje stanja bomo **pripravili anketo**, na katero bodo v okviru nadzora **odgovarjali delavci in delodajalci**. Posebno pozornost bomo namenili tudi dovoljenjem za opravljanje strokovnih nalog po Zakonu o varnosti in zdravju pri delu ter usposabljanjem delavcev za varno delo.

Na področju socialnih zadev pa bo smoter inšpekcijskih nadzorov predvsem **zagotavljanje strokovnosti dela v okviru veljavnih predpisov** ter spodbujanje in **zagotavljanje individualiziranega pristopa pri obravnavi** vsakega posameznega uporabnika.

Usmeritve inšpektorata pri drugih aktivnostih

Z željo po čim bolj učinkovitem in odzivnem delu si bomo vztrajno prizadevali za **kadrovsko okrepitev Inšpektorata RS za delo**. V Sloveniji praktično ni organa ali institucije, ki ne bi ugotovila, da je lahko delo Inšpektorata RS za delo še bolj učinkovito zgolj z dodatnimi zaposlitvami. Zato si bomo prizadevali za okrepitev inšpektorata tako pri številu inšpektorjev kot pri podpornih službah, brez katerih tudi inšpekcijsko delo ne more potekati brezhibno. S sistemizacijo želimo okrepiti pomoč inšpektorjem tudi s strokovnimi pomočniki.

Z zaupanimi pooblastili želimo prispevati k vzpostavitvi vsestranskega, pravočasnega in celostnega sistema prepoznavanja in odzivanja na negotovosti oziroma odklonska ravnanja. Pri tem zelo pomembno ostaja **medsebojno povezovanje institucij** z različnih delovnih področij, tako v smislu preventivnega kot tudi represivnega delovanja. Inšpektorat dobro sodeluje z resornim ministrstvom, tako z vidika zagotavljanja povratnih informacij, ki se nanašajo na ugotovitve inšpekcijskega nadzora, kot s predlogi za spremembe predpisov, ki izhajajo prav iz ugotovitev inšpekcijskih nadzorov. Dobro sodelujemo z Varuhom človekovih pravic in Komisijo za preprečevanje korupcije, poleg tega tudi s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in združenji delodajalcev. Kjer je mogoče sodelovanje še izboljšati, si bomo za to tudi prizadevali.

Sodelovali bomo tudi z drugimi inšpektorati, z Zavodom RS za zaposlovanje, Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter z Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in drugimi strokovnjaki ter strokovnimi organizacijami s področja dela.

Tudi v letu 2015 bomo izvedli različne **usmerjene akcije nadzora** tako s področja delovnih razmerij kot tudi s področja varnosti in zdravja pri delu, ki bodo usmerjene bodisi na posamezno skupino subjektov nadzora oziroma v izvajanje predpisov v določeni dejavnosti, s poudarkom na področjih, ki zahtevajo dodatno pozornost. Z izvajanjem nadzora bomo poskušali oceniti aktualno stanje na posameznih področjih in okrepiti prisotnost pri posebej izpostavljenih subjektih oziroma dejavnostih. Ugotovitve inšpektorjev lahko pomembno prispevajo tudi k oblikovanju predlogov za spremembe predpisov. Usmerjene akcije bodo organizirane na področjih, kjer smo v preteklem obdobju ugotovili večje število kršitev oziroma subjekti nadzora že dalj časa niso bili nadzorovani, ponekod pa bomo nadzor izvajali prvič. Število napovedanih usmerjenih nadzorov bo zastavljeno nekoliko ožje, da bomo lahko posamezne usmerjene nadzore opravili **tudi glede na sprotne kazalnike**.

Pojavnost sive ekonomije in drugih oblik **prikrivanja in izogibanja obveznostim** se še vedno povečuje, zato bomo v skladu s svojimi pristojnostmi še naprej sodelovali v projektu Vlade RS za obvladovanje sive ekonomije.

Pomemben del nalog bo vezan tudi na delo inšpektorata **kot prekrškovnega organa**. Še naprej si bomo prizadevali za to, da bi se hitri prekrškovni postopek poenostavil.

Inšpektorat RS za delo bo tudi v letu 2015 ob kaznovalnem delovanju uresničeval tudi svojo preventivno vlogo in tako v skladu 4. členom Zakona o inšpekciji dela nudil **strokovno pomoč** delodajalcem in delavcem – glede izvajanja zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz svoje pristojnosti.

Sodelovali bomo tudi pri pripravi zakonskih in podzakonskih predpisov, v različnih medresorskih delovnih skupinah, ki obravnavajo tudi vsebine s področja dela Inšpektorata RS za delo (na primer medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi, medresorska delovna skupina za pripravo možnih ukrepov za uveljavitev migracijske politike Republike Slovenije).

Tudi v letu 2015 bomo preverjali ustreznost programov **usposabljanja koordinatorjev** za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih ter organizirali in izvajali **preverjanje znanja koordinatorjev** za pridobitev potrdila o strokovni usposobljenosti.

V letu 2015 bomo organizirali **13. konferenco Inšpektorata RS za delo**, ponovno s področja socialnih zadev, odgovoriti pa bomo skušali na različne »Izzive sobivanja«. Z vsakoletno strokovno konferenco želimo širšo strokovno javnost opozoriti na po naši oceni aktualno tematiko s področja dela inšpektorata in na ta način delodajalce in druge subjekte nadzora spodbuditi k ustrežnejšim rešitvam različnih vprašanj.

Še naprej bomo stremeli h **kakovosti opravljenega dela ter enotnemu uresničevanju politike in ukrepov na področju inšpekcije dela**.

Informacijski sistem IS IRSD bomo dopolnjevali in nadgrajevali v skladu s spremembami zakonodaje in zaznanimi potrebami po dostopu do posameznih podatkov. Še naprej si bomo prizadevali za vzpostavitev pravnih podlag za pridobivanje podatkov, ki omogočajo elektronsko poslovanje, ki je hitrejše in učinkovitejše.

Dodatno pozornost bomo posvetili vsebinam na **spletišču inšpektorata**, da bodo informacije o delu inšpektorata na čim bolj jasen in razumljiv način predstavljene javnosti ter da bodo na voljo vse potrebne informacije. Javnosti bomo napovedovali naše aktivnosti ter jo obveščali o svojih ugotovitvah ter izrečenih ukrepih.

Ustrezno pozornost bomo namenili analizam, poročilom in drugi dokumentom s kadrovskega in finančnega področja ter drugim nalogam in obveznostim s področja upravljanja s človeškimi viri in integritete. Še naprej bomo aktivni pri uresničevanju obveznosti do zaposlenih na podlagi ocenjenih tveganj in sprejetih ukrepov za zagotavljanje zdravega in varnega dela kot tudi promocije zdravja.

Prizadevali si bomo za zagotavljanje možnosti za v čim večji meri **strokovno usposobljene uslužbence**. Tako iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela kot iz Zakona o inšpekciji dela in Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/2007 - uradno prečiščeno besedilo in 40/14) izhaja, da ima inšpektor pravico in dolžnost izpopolnjevati svoje strokovno znanje in se usposablja za opravljanje svojih nalog. Zato bomo na Inšpektoratu RS za delo tudi v letu 2015 organizirali izpopolnjevanja oziroma usposabljanja uslužbencev, predvsem na tistih področjih inšpekcijskega nadzora, ki doživljajo največ sprememb oziroma se nanašajo na pooblastila inšpektorjev in zagotavljanje enotne politike nadzora organa. Z letnim načrtom izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja uslužbencev Inšpektorata RS za delo bomo določili podrobnejše vsebine, vrste in namene. Usposabljanje prispeva tudi k večjemu poenotenju postopkov inšpekcijskega nadzora ter odločanja na upravnem in prekrškovnem področju, kar bomo še naprej skušali doseči z izvedbo različnih strokovnih delavnic.

Na **mednarodnem področju** bo Inšpektorat RS za delo opravljal naloge, ki izhajajo iz članstva v Odboru glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji (SLIC – Senior Labour Inspectors Committee). Aktivno bomo sodelovali pri izpolnjevanju sprejetih mednarodnih obveznosti Republike Slovenije, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, iz Revidirane Evropske socialne listine ter številnih direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU - predvsem v smislu zagotavljanja podatkov in poročanja v zvezi s temi dokumenti.

Nadzor nad zaposlovanjem na črno je z novim Zakonom o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/2014) skoraj v celoti **prešel na Finančno upravo Republike Slovenije**, zato bo Inšpektorat RS za delo v letu 2015 večji **poudarek dal bolj poglobljenim nadzorom**. Število opravljenih nadzorov bo zato verjetno manjše, računamo pa na uspešnost pri zagotavljanju pravic delavcem.

II. POROČILO O DELU INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2014

Inšpektorat bo na podlagi 7. člena Zakona o inšpekciji dela pripravil poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto in ga predložil resornemu ministrstvu, ta pa ga bo posredoval v nadaljnjo obravnavo Vladi Republike Slovenije, Državnemu zboru Republike Slovenije in generalnemu direktorju Mednarodnega urada za delo. Vlada Republike Slovenije poročilo predloži tudi Ekonomsko-socialnemu svetu.

III. USMERJENE AKCIJE NADZORA S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ IN S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

V letu 2015 bodo inšpektorji za delo izvajali različne usmerjene akcije nadzora nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu ter s področja delovnih razmerij. **Akcije bomo izvajali pretežno v krajših intenzivnih intervalih na območju celotne države, z večjim številom inšpektorjev hkrati.**

A. USMERJENE AKCIJE, KI SE BODO IZVAJALE NA OBEH PODROČJIH NADZORA

1. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih

Delovna razmerja:

Dejavnost gradbeništva že vrsto let močno izstopa po številu ugotovljenih kršitev delovnopravne zakonodaje, zato bo tudi v letu 2015 v tej dejavnosti potekala akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje. Inšpektorji bodo pri nadzorih preverjali, ali delodajalci delavce zakonito zaposlujejo, pri tem pa bodo preverjali izvajanje določb delovnopravne zakonodaje glede plačila za delo ter glede delovnega časa, odmorov in počitkov. Inšpektorji bodo preverjali tudi, ali in kako delodajalci vodijo evidence na področju dela in socialne varnosti.

Varnost in zdravje pri delu:

Na inšpektoratu ugotavljamo, da se je s propadom velikih gradbenih podjetij varnost na slovenskih gradbiščih rahlo poslabšala. Srednje velika in majhna gradbena podjetja, ki so po propadu velikih podjetij prevzela gradbeni trg, imajo večinoma po enega strokovnega delavca, ki ima v podjetju še druge funkcije, tako da ne uspe izvajati rednih pregledov po gradbiščih. Še slabše je stanje v gradbenih podjetjih z zunanjimi strokovnimi delavci, ki jih praviloma ni na gradbiščih. Tudi na področju kratkotrajnih obrtniških del na višini – krovstvo, tesarstvo, kleparstvo, fasaderstvo, montaža oken – stanje varnosti in zdravja pri delu (VZD) ni zadovoljivo.

V letu 2015 bomo tako ponovno izvajali stalen poostren in usmerjen nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih, in sicer od 2. 2. 2015 do 13. 11. 2015. V okviru nadzora bomo štirikrat izvedli tudi tridnevno povečano aktivnost na gradbiščih skupaj z inšpektorji s področja nadzora delovnih razmerij. Nadzor bo potekal na klasičnih gradbiščih, prijavljenih po Uredbi o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih in na deloviščih, kjer se izvajajo kratkotrajnejša dela (v nadaljevanju: uredba).

Na gradbiščih bomo preverjali izvajanje ukrepov, ki so v skladu z minimalnimi zahtevami iz priloge IV uredbe, ter uporabo in zagotavljanje osebne varovalne opreme. V zimskem času – od 2. 2. 2015 do 30. 4. 2015 in od 15. 10. 2015 do 13. 11. 2015 – pa bomo na gradbiščih posebno pozornost namenili prostorom za počitek, sušenje oblačil in ogrevanje delavcev. Nadzirali bomo tudi izpolnjevanje obveznosti naročnikov, koordinatorjev za VZD in (glavnih) izvajalcev.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu v dejavnosti umetniškega uprizarjanja v javnih zavodih (dejavnost po SKD 90.010)

Delovna razmerja:

V letu 2015 bomo na področju delovnih razmerij izvedli usmerjeno akcijo v dejavnosti umetniškega uprizarjanja v javnih zavodih, saj do zdaj še nismo imeli poostrenega nadzora v vseh javnih zavodih v tej dejavnosti. Nadzorovali bomo predvsem evidence s področja dela in socialne varnosti (v opravljenih nadzorih so se pokazale težave glede evidentiranja delovnega časa, saj t. i. umetniški sektor zavrača evidentiranje), preverjali bomo delovni čas (opravljene

nadure so problematične v tehničnih sektorjih) in varovane kategorije delavcev, predvsem starejše delavce v povezavi s 199. členom Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1).

Varnost in zdravje pri delu:

Nadzori s področja varnosti in zdravja pri delu v dejavnosti umetniškega uprizarjanja niso pogosti, saj se večinoma izvajajo le na osnovi prijav, katerih pa dejansko ni veliko. Prijave nam večinoma posredujejo obiskovalci oziroma gledalci. Dejavnost je zanimiva tudi s področja varnosti in zdravja pri delu, saj pri tem ne gre samo za varnost igralcev, temveč tudi za varnost zaposlenih, ki opravljajo druga pripravljalna in vzdrževalna dela. Pri tem je treba izpostaviti zlasti ročno premeščanje bremen, občasno delo na višini pri pripravljanju odrske scene, nevarnost udara električnega toka ter tudi nevarnosti v zvezi z izvajanjem odrske pirotehnike. Inšpektorji bodo tako pri izvajanju akcije poleg predhodno navedenih tveganj nadzirali tudi druge splošne zahteve za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu (izjava o varnosti z oceno tveganja, zdravstveni pregledi zaposlenih, usposabljanje delavcev za varno delo, ...).

3. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v medijskih hišah

Delovna razmerja:

Tudi v medijskih hišah smo v preteklih letih zaznali nekatere nepravilnosti pri izvajanju delovnopravnih predpisov. Inšpektorji bodo v okviru akcije nadzora, ki jo bomo pri teh delodajalcih izvedli v letu 2015, med drugim preverjali zakonitost zaposlovanja, pri čemer bodo pozorni predvsem na morebitne nezakonito sklenjene pogodbe civilnega prava (tudi z delavci kot s.p.-ji), s katerimi v nekaterih primerih skušajo nadomestiti pogodbe o zaposlitvi. Inšpektorji bodo preverjali tudi, ali delodajalci vodijo zahtevane evidence na področju dela skladno z Zakonom o evidencah na področju dela in socialne varnosti.

Varnost in zdravje pri delu:

S področja nadzora varnosti in zdravja pri delu se nadzori v medijskih hišah praviloma ne izvajajo v obliki poostrenih in usmerjenih nadzorov. Dejavnost je zelo podobna dejavnosti umetniškega uprizarjanja v javnih zavodih, v posamičnih primerih na obravnavanem področju celo bolj izrazita. Tudi tu se v delovni proces vključujejo delavci, ki niso javno izpostavljeni, vendar so pri izvajanju delovnega procesa nepogrešljivi. Inšpektorji bodo pri nadzoru pozornost namenili predvsem njim, in sicer glede ročnega premeščanja bremen, občasnega dela na višini pri pripravljanju odrske scene, nevarnosti udara električnega toka, izpostavljenosti škodljivemu hrupu, uporabe varne delovne opreme ter po potrebi tudi nevarnosti pri izvajanju odrske pirotehnike. Inšpektorji bodo pri izvajanju akcije poleg predhodno navedenih tveganj nadzirali tudi druge splošne zahteve za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu (izjava o varnosti z oceno tveganja, zdravstveni pregledi zaposlenih, usposabljanje delavcev za varno delo, ...).

B. USMERJENE AKCIJE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

V letu 2015 bomo na področju nadzora delovnih razmerij posebno pozornost namenili institutu prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja, delovnemu času, vodenju evidenc na področju dela, ob dodatnih zaznanih potrebah pa tudi drugim aktualnim področjem.

Poleg akcij nadzora bomo v letu 2015 med drugim opravili inšpekcijske preglede tudi pri **subjektih**, ki jim je Inšpektorat RS za delo v zadnjih dveh letih s pravnomočno odločbo več kot dvakrat izrekel globo zaradi prekrška v zvezi s plačilom za delo.

1. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v zdravstveni dejavnosti

Tudi na področju zdravstva se kažejo nekateri negativni trendi glede izvajanja delovnopravne zakonodaje. Problematično je predvsem spoštovanje določb glede delovnega časa, zagotavljanja odmorov in počitkov in podobno. Ravno izvajanju določb glede delovnega časa (v širšem smislu) bo zato v okviru akcije, ki bo v tej dejavnosti izvedena v letu 2015, namenjena posebna pozornost. Z vidika pristojnosti Inšpektorata RS za delo bomo preverjali tudi izvajanje področne zakonodaje, torej Zakona o zdravstveni dejavnosti ter Zakona o zdravniški službi. Inšpektorji bodo pri nadzorih pozorni tudi na vprašanje izpolnjevanja pogojev za opravljanje dela, in sicer v povezavi z dovoljenjem za samostojno opravljanje zdravniške službe na določenem strokovnem področju (licence). Inšpektorji bodo preverjali tudi, ali v dejavnosti prihaja do kršitev glede sklepanja pogodb o zaposlitvi za določen čas. Inšpektorji bodo preverjali tudi spoštovanje prepovedi sklepanja pogodb civilnega prava ter študentskega dela.

2. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v pekarnah

V preteklih letih se je po celotnem ozemlju Republike Slovenije povečalo število pekarn, pri čemer smo v preteklosti pri nadzorih, ki so bili opravljeni pri omenjenih subjektih, ugotovili kar nekaj kršitev s področja delovnih razmerij. Glede na navedeno bomo v letu 2015 ponovno izvedli akcijo tudi v tej dejavnosti. Osredotočili se bomo na nadzor zakonitosti zaposlovanja ter opravljanja dela državljanov držav članic Evropske unije ter državljanov tretjih držav. Inšpektorji bodo preverjali tudi izvajanje določb delovnopravne zakonodaje glede delovnega časa in plačila za delo. Predmet nadzora bo tudi opravljanje dela dijakov in študentov ter varovanih kategorij delavcev, kakor tudi opravljanje dela na podlagi pogodb civilnega prava. Inšpektorji bodo preverjali tudi spoštovanje določb Zakona o evidencah na področju dela in socialne varnosti. Pozornost bo v okviru akcije med drugim posvečena še vprašanju ustreznosti postopkov pred odpovedjo pogodb o zaposlitvi s strani delodajalcev.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti prometa

Tudi v letu 2015 bomo na Inšpektoratu RS za delo izvajali akcijo nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v dejavnosti prometa. Inšpektorji bodo izvajanje veljavne zakonodaje preverjali tako na področju prevoza oseb kot tudi na področju prevoza blaga. Inšpektorji bodo v okviru akcije med drugim preverjali zakonitost sklepanja pogodb civilnega prava. Poleg tega bodo preverjali tudi izvajanje določb delovnopravne zakonodaje glede delovnega časa in vodenja ustreznih evidenc po Zakonu o evidencah na področju dela in socialne varnosti ter po Zakonu o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih.

4. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v odvetništvu

V letu 2015 bomo izvedli tudi akcijo nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v odvetništvu. Inšpektorji bodo v okviru akcije preverjali predvsem spoštovanje določb glede delovnega časa, odmorov in počitkov ter glede letnega dopusta. Pod drobnogledom bo tudi sklepanje pogodb o zaposlitvi za določen čas, še posebej v povezavi z obstojem razlogov za sklenitev pogodbe za določen čas. Inšpektorji bodo posebno pozornost namenili tudi zaposlovanju pripravnikov v odvetništvu.

5. Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v športnih klubih

Usmerjeno akcijo v športnih klubih bomo letos izvajali prvič, z njo pa bomo skušali pridobiti sliko stanja izvajanja delovnopravne zakonodaje na tem področju. Tudi v okviru te akcije bomo poseben poudarek namenili sklepanju civilnih pogodb v primeru obstoja elementov delovnega razmerja.

Akcije bodo potekale v krajših, **nekajdnevnih časovnih intervalih**.

Načrtovane akcije nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje v zdravstveni dejavnosti v preteklem letu nismo uspeli izvesti zaradi nekaterih nejasnosti glede pristojnosti nadzornih organov na področju licenc. Zato izvedbo akcije ponovno načrtujemo v letu 2015.

Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje na začasnih in premičnih gradbiščih bo potekala v **dveh delih**, pri čemer bomo v vsakem delu ciljano nadzirali izvajanje izbranih delovnopравnih institutov.

C. USMERJENE AKCIJE S PODROČJA NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

1. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih števil (»reprezentativni vzorec«)

Akcija se izvaja že vrsto let in tudi za leto 2015 načrtujemo njeno izvedbo, in to prek celega leta. Ugotovitve glede spoštovanja osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih delodajalcih dokaj realno prikazujejo stanje v Republiki Sloveniji na tem področju. Tudi v letu 2015 bomo naključno izbrali vsaj 1000 delodajalcev. Na osnovi opravljenih inšpekcijskih nadzorov bomo pridobljene ugotovitve uporabili za ugotavljanje splošnega stanja varnosti in zdravja pri delu in v primerjavi s preteklimi leti za ugotavljanje trendov na tem področju v Sloveniji. Inšpektorji bodo ugotavljali spoštovanje določil predvsem glede ocenjevanja tveganj, usposabljanja delavcev za varno delo, zagotavljanja preventivnih zdravstvenih pregledov, zagotavljanja varnega in zdravega delovnega okolja, zagotavljanja varne delovne opreme ipd..

2. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi z izpostavljenostjo delavcev azbestu

V akciji bomo skladno s Pravilnikom o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu veliko pozornost namenili ustreznosti izdelave načrta dela pri odstranjevanju azbesta, njegovi uveljavitvi v praksi, vključitvi nevarnosti azbesta v ocene tveganja, ustreznosti usposabljanja delavcev, ki so izpostavljeni azbestu, uporabi ustrezne osebne varovalne opreme, vodenju evidenc delavcev, ki morajo vključevati podatke o vrsti in trajanju aktivnosti ter stopnjo izpostavljenosti delavcev in preverjali izvajanje strokovne ocene zdravstvenega stanja delavca, ki mora vključevati specifične preiskave prsnega koša.

Poseben poudarek bomo v akciji namenili obveznosti prijavljanja del pri odstranjevanju azbesta in prijavljanja poklicnih obolenj delodajalcev, pri katerih so bili delavci izpostavljeni azbestu.

Ob tem bomo delodajalce in delavce seznanjali z možnostmi izpostavljenosti predvsem šibko vezanemu azbestu, jih seznanjali z možnostmi pridobitve nadaljnjih informacij, ki so dostopne na našem spletišču, in s tem prispevali k dvigu zavesti o nevarnosti pri odstranjevanju azbesta.

3. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi s škodljivim hrupom na delovnih mestih

Prisotnost hrupa v delovnem procesu predstavlja dejavnik tveganja, ki močno vpliva na zdravje, pa tudi na varnost delavcev, ki so izpostavljeni hrupu. To velja še posebno za škodljiv hrup, to je hrup, izpostavljenost kateremu predstavlja tveganje za poškodbe sluha. Neuporaba osebne varovalne opreme predstavlja dokaj pogosto kršitev, ki jo inšpektorji ugotavljajo pri nadzorih že nekaj zadnjih let. Samostojna akcija glede škodljivega hrupa na delovnih mestih že vrsto let ni

bila opravljena, zato jo bomo opravili v letu 2015. Inšpektorji bodo pri nadzorih ugotavljali predvsem identifikacije hrupa v delovnem okolju, ustreznost ukrepov za zmanjševanje tveganj v zvezi s hrupom, ustreznost osebne varovalne opreme za zaščito sluha, ustreznost izvedenih meritev hrupa ter v povezavi s tem tudi strokovnost opravljenih meritev.

4. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi z delovno opremo, ki jo delodajalci uporabljajo v delovnem procesu

Delovna oprema predstavlja sredstvo za delo, ki je zelo pogosto vključeno v nezgode pri delu in povzroča poškodbe delavcev, zaradi katerih so večinoma odsotni z dela več dni. Problematika, ki jo inšpektorji ugotavljajo pri svojem delu, ni neizvajanje obveznih pregledov in preizkusov delovne opreme, temveč dejansko ugotovljeno stanje v času nadzora glede nameščenosti zaščit in varoval ter njihovo nepravilno in s tem za delavca in okolico nevarno delovanje. Zelo pogosto se dogaja, da so zaščite in varovala odstranjena, s čimer se povečuje zmogljivost delovne opreme, hkrati pa prihaja do močno povečanega ogrožanja delavcev. Temu bo v letu 2015 namenjena posebna pozornost.

5. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu v zvezi s psihosocialnimi dejavniki tveganja na delovnih mestih

Inšpektorat RS za delo je akcijo glede psihosocialnih dejavnikov tveganja izvajal že v letu 2010. Poglavitni namen akcije je bil ugotoviti, ali delodajalci zagotavljajo ukrepe, ki se nanašajo na to področje, se seznaniti s stanjem na področju psihosocialnih dejavnikov na delovnem mestu in ugotavljati morebitne opustitve funkcije v organizaciji dela – sprotno reševanje sporov med delavci na horizontalni in vertikalni ravni, kjer je bistven izvor stresa in trpinčenja na delovnem mestu. Ugotovitve iz leta 2010 so bile zaskrbljujoče, po letu 2010 pa je prišlo tudi do sprememb zakonodaje na področju varnosti in zdravja pri delu, zato želimo ugotoviti, kakšne so morebitne spremembe na obravnavanem področju v primerjavi z letom 2010. Zato bodo pristojni inšpektorji v letu 2015 ponovno opravljali nadzore v zvezi s psihosocialnimi tveganji. V nadzor pa bodo poleg dejavnikov, ki so bili vključeni že leta 2010, vključili tudi nove dejavnike, predvsem tiste, ki so povezani z določili novega Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

6. Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov v zvezi z ustreznostjo varnostnih listov pri uporabi nevarnih kemičnih snovi

Varnostni listi so za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu pomemben dokument, delodajalci so dolžni seznaniti delavce o nevarnih lastnostih snovi ali zmesi, ki so opredeljene v varnostnih listih. Varnostni list mora uporabnikom omogočiti sprejetje nujnih ukrepov glede varovanja zdravja ljudi in varnosti na delovnem mestu ter varstva okolja.

Zagotavljanje ustreznih varnostnih listov in upoštevanje ukrepov iz varnostnih listov ter poznavanje vsebine varnostnih listov, ki morajo biti v slovenskem jeziku in v jeziku, ki ga razume delavec, je nujno potrebno za varno delo z nevarnimi kemičnimi snovmi. Glede na spremembe in novosti, ki jih evropska zakonodaja uveljavlja na tem področju, so inšpektorji tudi v letu 2014 pri nadzorih ugotavljali številne nepravilnosti glede ustreznosti varnostnih listov pri uporabi nevarnih kemičnih snovi, zato bomo izvajanje akcije podaljšali še v leto 2015.

Akcije in poostreni nadzori s področja varnosti in zdravja pri delu bodo potekali tako v krajših, nekajdnevnikih časovnih intervalih kakor tudi stalno v določenem časovnem obdobju.

D. DRUGE AKCIJE

V letu 2015 bomo na podlagi sklepov Inšpekcijskega sveta, regijske koordinacije in medsebojnih dogovorov izvajali tudi različne skupne akcije z drugimi inšpekcijskimi organi.

IV. PROGRAMSKE USMERITVE SOCIALNE INŠPEKCIJE

Po Zakonu o socialnem varstvu (v nadaljevanju ZSV) in v skladu s prvim odstavkom 10. člena Pravilnika o izvajanju inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva (Uradni list RS, št. 74/2004; v nadaljevanju pravilnik) opravlja socialna inšpekcija nadzor nad delom javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev in drugih pravnih ali fizičnih oseb, ki opravljajo socialnovarstvene storitve na podlagi dovoljenja za delo.

Socialna inšpekcija nadzoruje tudi delo drugih izvajalcev, ki opravljajo dopolnilne, razvojne in preventivne programe na področju socialnega varstva ter varstva otrok in družine po posebni pogodbi o sofinanciranju, za njihov nadzor pa se smiselno uporabljajo določila o izrednem inšpekcijskem nadzoru.

1. Redni inšpekcijski nadzor

Pri rednih inšpekcijskih nadzorih bomo v skladu z določili prvega odstavka 10. člena pravilnika v letnem programu rednih nadzorov za leto 2015 poleg izvajalcev, pri katerih bo opravljen nadzor, določili tudi strokovna področja, ki jih bodo inšpektorji pri teh izvajalcih še posebej podrobno preučili.

Pri pripravi programa rednih inšpekcijskih nadzorov na področju socialnega varstva v letu 2015 bomo za posamezne izvajalce socialnovarstvene dejavnosti upoštevali spodaj navedene usmeritve, na predlog resornega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pa so mogoče tudi nekatere dopolnitve.

1.1 Centri za socialno delo

Pri centrih za socialno delo bomo preučili **opravljanje nalog s področja rejništva**. Nadzirali bomo preverjanje izvajanja nalog centrov za socialno delo po veljavni zakonodaji. Preverjali bomo predvsem postopke namestitve otroka v rejniško družino, delovanje individualne projektne skupine za rejenca, usmerjena ravnanja za odpravo vzrokov, zaradi katerih je bil otrok dan v rejništvo, ter ravnanja, ki so povezana s prenehanjem rejništva.

1.2 Koordinatorji za preprečevanja nasilja v družini

Pri koordinatorjih za preprečevanja nasilja v družini bomo preučili predvsem **nudenje strokovne podpore delavcem**, nosilcem posameznih zadev, ki obravnavajo primere nasilja, pomoč pri vzpostavitvi in organizaciji splošnega kriznega tima na lokalnem nivoju, organizaciji in vodenju delovanja enotnega medinstitucionalnega tima za obravnavo odraslih žrtev nasilja ter vodenje oziroma koordiniranje dela interventne službe v primeru izreka prepovedi približevanja določenemu kraju ali osebi.

Preučili bomo tudi opravljanje nalog pri **organizaciji in vzdrževanju mreže izvajalcev in programov** na področju socialnega varstva za preprečevanje in širjenje nasilja ter **prenašanje znanj** strokovnim delavcem.

1.3 Koordinatorji obravnave v skupnosti na področju duševnega zdravja

Pri koordinatorjih obravnave v skupnosti na področju duševnega zdravja bomo preučili predvsem načrtovanje obravnave in izvajanje **pomoči pri psihosocialni rehabilitaciji, vsakdanjih opravilih, urejanju življenjskih razmer in vključevanju v vsakdanje življenje** z namenom čim hitrejši vključitvi uporabnika v vsakdanje okolje.

1.4 Izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalno varstvo starejših

Pri domovih za starejše ter koncesionarjih, ki izvajajo socialnovarstveno storitev institucionalno varstvo starejših bomo preučili predvsem:

- uveljavljanje pravic upravičencev do storitve (informiranje, sprejem novih uporabnikov, vključevanje novih uporabnikov v socialne mreže izvajalca storitve),
- dostop upravičencev in uporabnikov do informacij, možnosti aktivnega sodelovanja uporabnikov pri izvajanju storitve (individualni načrti obravnave uporabnikov, organiziranost uporabnikov za sodelovanje z vodstvom izvajalca storitve, možnosti dajanja pripomb in predlogov, postopek ugovora in pritožbe),
- notranje in zunanje preместitve ter odpuste uporabnikov storitve (evidence, pogoji, kriteriji, soglasja),
- delo z dementnimi uporabniki storitve (vrsta oskrbe, povečano varovanje, posebni program aktivnosti, pogoji za izvajanje vrste oskrbe IV, delo s svojci),
- storitev institucionalno varstvo starejših v obliki dnevnega varstva,
- delo z drugimi skupinami uporabnikov storitve,
- opravljanje nalog priprave okolja na starost in socialne oskrbe za uporabnike storitve.

1.5 Izvajalci socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu

Pri nadzoru izvajanja socialnovarstvene storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu (pri javnih zavodih, koncesionarjih in izvajalcih z dovoljenjem za delo) bomo preučili predvsem:

- pravne podlage za izvajanje storitve in izračun višine prispevkov uporabnikov storitve,
- opravljanje storitve v okviru predpisanega standarda in normativa storitve,
- postopek ugotavljanja upravičenosti do storitve in pogojev za izvajanje storitve,
- vodenje predpisane dokumentacije in evidenc o opravljanju storitve,
- pogodbe in poročila o superviziji neposrednih izvajalcev storitve.

1.6 Izvajalci socialnovarstvene storitve socialni servis

Pri izvajalcih socialnovarstvene storitve socialni servis bomo preučili predvsem:

- izvajanje socialnega servisa z vidika upravičenosti do storitve,
- pravno-formalne podlage za izvajanje storitve,
- ceno storitve – Izračun in soglasje pristojnega ministrstva, cenik storitve,
- dokumentacijo o opravljanju storitve.

1.7 Izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalno varstvo odraslih oseb z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami, motnjami v gibanju in z napredovano kronično oziroma neozdravljivo boleznijo ob koncu življenja

V posebnih socialnovarstvenih zavodih in posebnih enotah domov starejših ter varstveno-delovnih centrih, ki opravljajo socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva odraslih oseb z motnjo v duševnem razvoju in z več motnjami, bomo še posebej preučili:

- prilagoditev programa izvajanja storitve posameznim skupinam stanovalcev in potrebam posameznika,
- uporabo metod dela in strokovnih načel, s katerimi izvajalec spodbuja aktivnost in avtonomijo stanovalcev ter skrbi za zagotavljanje dostojanstva posameznika.

1.8 Izvajalci socialnovarstvene storitve institucionalno varstvo otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju

V socialnovarstvenih zavodih za usposabljanje bomo pri izvajanju socialnovarstvene storitve institucionalno varstvo otrok in mladoletnikov z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju še posebej podrobno preučili:

- skladnost izvajanja socialne oskrbe s predpisanim standardom in normativom po pravilniku,
- pogoje in način zagotavljanja celovitosti obravnave pri nujenju storitve ter
- postopke in programe priprave in podpore za življenje po zaključku usposabljanja.

1.9 Izvajalci socialnovarstveno storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji

Pri varstveno-delovnih centrih in koncesionarjih, ki opravljajo socialno-varstveno storitev vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete odrasle osebe, bomo še posebej podrobno preučili:

- postopke in strokovna ravnanja izvajalca pri sprejemu, premestitvi ali odpustu uporabnikov,
- skladnost opravljanja socialne oskrbe s predpisanim standardom in normativom po pravilniku,
- uporabo predpisanih metod dela in strokovnih načel, s katerimi izvajalec spodbuja avtonomijo uporabnikov ter skrbi za zagotavljanje načela individualizacije ter
- pogoje in način zagotavljanja celovitosti obravnave in možnosti izbire pri nujenju storitve.

2. Izredni inšpekcijski nadzori

Po zakonu bomo izredne inšpekcijske nadzore izvajali na pobudo upravičenih predlagateljev ter po oceni direktorja socialne inšpekcije.

V. ZAKLJUČEK

Inšpektorat RS za delo bo tako s preventivnimi kot tudi s kaznovalnimi aktivnostmi prispeval k spoštovanju zakonodaje iz svoje pristojnosti.

Glede na ugotovitve in dejansko zaznano problematiko bomo po potrebi navedenim programskim usmeritvam dodali tudi nove aktivnosti.

Pripravili:

- Jasmina Rakita Cencelj, direktorica inšpekcije
- Slavko Krištofelc, direktor inšpekcije
- Peter Stefanoski, direktor inšpekcije
- mag. Sonja Konestabo, vodja službe
- Branka Knafelc, podsekretarka

Nataša Trček
glavna inšpektorica RS za delo